

Vernieuwing van kerkelijke praktijken

[Synodevergadering 17/18 april 2026](#)

Kees van Ekris, scriba

Deze dagen zijn voor ons als synode en kerk belangrijk: we zijn bezig met de vernieuwing van onze kerkelijke praktijk rond het ambt en we naderen de beslissende momenten. Wij nemen in de kerk vaak de tijd voor de dingen, maar nu gaan we besluiten en aan de slag. Dan gaat het om de kerkelijke praktijk, om de vreugde van de gezamenlijk dienst aan Hem en om de versterking van gemeenten. Als synode lezen we de teksten met elkaar nog een keer goed door, we sturen het de kerk in en de kerk gaat considereren. Ik wil in deze korte bijdrage de geestelijke en kerkelijke gloed van dit proces accentueren. En ik doe dat door eerst een verhaal te vertellen uit de wereldkerk: een verhaal over roeping en geestelijk complementair zijn. Ik vertel dat verhaal en trek dat door naar onze context en dit moment. Misschien de verbeelding aanraken?

Toen ik in Indonesië werkte had ik een vriend die aanvankelijk student was en een hulp voor mij, hij heet mas Chloudhius en hij is een uitstekende theoloog. Over aanvulling gesproken: wij worden verrijkt door de wereldkerk, door contacten en vriendschappen die ons aanvullen, en een heel ander perspectief inbrengen. Chloudhius was every inch Javaan, nieuwsgierig, capabel. Je kon in hem de sensatie voelen van wat het betekende om de grote christelijke traditie te leren kennen: de talen, de Bijbel, de geschiedenis van de uitleg. Ik heb veel aan hem gehad. Toen ik hem beter leerde kennen, ontmoette ik ook zijn vader. Een man met een gezicht getekend door de arbeid op de sawah. Zijn vader was guru injil, leraar van het evangelie. In 1965, in een van de horrorjaren in Indonesië, toen honderdduizenden mensen vermoord zijn vanwege de spanning rond communisme en toen iedereen verplicht werd om een godsdienst te kiezen, kreeg de kerk een toestroom van veel mensen. De vader voelde een roeping in die tijd en werd guru injil. In die tijd moest de kerk in Indonesië haar kerkelijke praktijk vernieuwen. Zo gaat dat in de geschiedenis. Dingen veranderen, er is nood, en dus moeten vormen bewegen. Er moesten toen mensen bijkomen die naast hun gewone leven het werk van dominee wilde doen, en van evangelist, en pionier.

Die vader was heel anders dan zijn zoon. Andere intuïtie, andere intelligentie, een andere aanpak. Maar in die twee heb ik iets gezien van dezelfde roeping door God, die zich op verschillende manieren uitwerkt in theologiseren, preken en pastoraat. Het was adembenemend om die twee met elkaar te horen praten: elkaar aanvullend, elkaar bevragend, elkaar bemoedigend en zo de kerkelijke praktijk verrijkend. Zo hoop je op ambtelijke en geestelijke dynamiek in het ambt en in de leiding.

Wat wij nu doen, op onze eigen manier, is in de wereldkerk niet iets unieks. Wij proberen de kerkelijke praktijk in te richten, ietwat te herschikken, omdat de roeping door God blijkt in verschillende mensen en: omdat de tijd erom vraagt. Er is zoiets als de *necessitas temporum*, de nood van de tijd, en wie weet hoe die nood zich nog gaat intensiveren. Wij hebben, vooralsnog, geen grote toestroom van nieuwe gelovigen. Hier en daar, en wie weet wat God ons gaat geven, maar wij hebben vooralsnog te maken met tekort. In veel classes is dat tekort nijpend. En dus is het nodig dat we als kerk bewegen.

Protestantse Kerk

Daarom is een belangrijk geestelijk signaal in dit proces er een van welkom. Welkom aan allerlei kerkelijk werkers die al het werk van predikant doen en die wij erkennen in hun roeping, die wij erkentelijk zijn voor hun jarenlange arbeid en die wij graag erbij hebben in het predikantschap. Het is ook een wenkend perspectief aan hbo-studenten die de roep in hun leven aan het ontdekken zijn en die we een perspectief bieden.

Op zich gaat het in onze vergadering om een heel geconcentreerd iets. Het gaat nu om de kerkordelijke uitwerking van het rapport 'Ruimte voor Woord en Geest'. En laten we ons daarop focussen. Niet de omtrek van allerlei vragen nog eens verkennen, niet de terugkeer naar eerdere discussies, maar de focus op een goede kerkordelijke formulering van die eerdere besluiten. Daar hebben we met elkaar discipline voor nodig zodat we de kerk een goede tekst aanbieden.

Maar voel tegelijkertijd dat dit een moment is in het verder vernieuwen en versterken van de kerkelijke ambtspraktijk. De uitdaging is om de kunde, de levenservaring, de intuïtie, de opleiding, het geloof, de roeping van verschillende dienaren op elkaar te betrekken. Waar we niet op zitten te wachten is een soort nivellering, de pragmatiek van snelle routes of strategische keuzes. Zo denken we niet als het gaat om roeping en ambt, en spreek elkaar daarop aan dat we zo niet denken en doen. Waar we aan werken is juist de accentuering, profilering en stimulering van verschillende kundes.

Ik denk dat in onze tijd de kracht van academische theologie gevraagd wordt. In zo veel complexiteit en dreiging hebben we dienaren nodig die de theologische kluwen kunnen ontwarren, die gesprekspartners uit de traditie inbrengen en die lagen in de Schrift kunnen ontsluiten die nu helpen. Als dat je roeping en je kunde is, volg die dan. En laten we als kerk academische theologiebeoefening stimuleren en beschermen. Ik denk dat onze tijd de kracht van hbo-theologen nodig heeft, de zich emanciperende theologiebeoefening die op een andere manier contact kan maken met mensen, geloof, levenservaringen en die een eigen communicatieve en theologische intelligentie heeft. Als dat je roeping is, volg die dan en laten we als kerk die emancipatie de ruimte geven. En steeds zullen we met vreugde kerkelijk werkers verwelkomen, die op hun eigen manier op een deelgebied schwing inbrengen en intelligentie, en heel vaak ook trouw en toewijding. En steeds zullen we in dit alles op pioniers hopen, expliciet of impliciet, verkenners en verspieders die theologiebeoefening verrijken en voortstuwen.

Als kerk zeggen we: werk met elkaar, erken elkaar in de eigen kunde, dien samen de Heer, en de kerk en onze cultuur. En laten we een beetje dromen. Zouden we in de komende jaren misschien de kerkelijke praktijk ook zo kunnen vernieuwen dat we weer seminarie-achtige momenten organiseren met deze studenten en dienaren, dat we van het begin af aan werken aan gezamenlijkheid, vriendschap, debat, aanscherping, wederzijdse verrijking?

Ik hoop dat er vanuit onze synode een stimulerende werking uitgaat van dit proces, dat de roeping tot de dienst aan het evangelie wakker geroepen wordt. Tegelijkertijd gaat er ook een disciplinerende werking uit van dit proces. Het ambt is een belangrijke gave en het voorgaan in het evangelie is een hoge roeping, en daar waken we over met elkaar. Protestantisme heeft ook iets te maken met kwaliteit, van zowel gemeentelieven, leiding als ambt. Niet alles kan. En zo kan deze bespreking vandaag en de consideratie in de kerkenraden ook een educatief moment hebben: zo

| Vindplaats van
| geloof, hoop en liefde

Protestantse Kerk

zitten de regelingen rond het ambt en de bedieningen in elkaar, dit is de logica ervan, dit zijn de achtergronden en hier houden we ons aan. Ook als je nieuw synodelid bent of als je probeert enig grip te krijgen op dit complexe onderwerp, zie het als een leermoment waardoor je de infrastructuur van ons kerkelijk leven beter leert begrijpen.

Vernieuwing en versterking van kerkelijke praktijken, daar gaat het dus om. Neem nu bijvoorbeeld het hulpmiddel bij het beroepingswerk. We zien dat in het kerkelijke leven kennis en geheugen minder worden. En als het gaat om het beroepen van een predikant is dat riskant. Daar kan ook veel verkeerd gaan. We zien dat door de nood van de tijd en het tekort aan predikanten soms te snel en te ondoorachte keuzes worden gemaakt in het beroepingswerk. Dat is voor iedereen riskant. En dus wordt een hulpmiddel aangeboden waarvan we zien dat dat de kwaliteit van de reflectie in de gemeente helpt. Wie zijn wij als gemeente, wat is nodig, wat is wijs? Praat met elkaar, formuleer met elkaar. Dat helpt het beroepingswerk.

Dat is een voorbeeld van hoe we de kerkelijke praktijk hopen te dienen. Ik had het voorrecht om in de afgelopen maanden allerlei soorten betrokkenen te zien werken aan dit proces. Juristen en pensioenskundigen over goede regelingen, vakbonden en adviseurs, organen van bijstand, de beroepsgroep zelf, de PThU en de hogescholen die we aanwijzen, mensen in de dienstenorganisatie in allerlei afdelingen, een boeiende mix van intelligenties en ook van zorgen en vragen, mensen die bezig zijn met deze vernieuwing van de kerkelijke praktijk. En natuurlijk geeft dat ook spanning, moeten sommige dingen scherper uitgewerkt worden en liggen er nog open vragen. Dat hoort er allemaal bij. Er zitten allerlei beveiligingsmechanismes in het proces. En we zijn er zelf bij.

Maar laten we aan de slag gaan. En daartoe hebben we goede verwoordingen en regelingen nodig en die liggen voor. De kerkorde is een wonderlijk verschijnsel in het kerkelijke leven. Je moet iets voelen van de kracht ervan. Kerkordebesprekingen dwingen je tot precisie. In de kerkorde hebben de traditie en de levende praktijk een stem. De kerkorde tempert een beetje de plannen en zegt nuchter: laten we de infrastructuur van het geestelijke leven goed verwoorden en ordenen. Dat beveiligt en stimuleert de kerkelijke praktijk.

In alle nuchterheid en in alle complexiteit - en laten we eerlijk zijn, ook in de taaiheid van wat wij gaan doen - zit ook een bepaalde gloed. Mag het zo zijn dat wij de Heer, de kerk, de gemeente en de dienaren, dienen met dit voorstel dat wij aan de kerk gaan voorleggen.

Deze tekst is uitgesproken tijdens de [vergadering van de generale synode in april 2026](#).